

Izglītības un zinātnes ministre Anda Čakša piedalās Eiropas Savienības pētniecības ministru sanāksmē Stokholmā

Publicēts pirms vairāk nekā 2 gadiem

Publicēts: 08.02.2023.

2023. gada 8. februārī Izglītības un zinātnes ministre Anda Čakša piedalījās Eiropas Savienības pētniecības ministru sanāksmē Stokholmā. Zviedrija kā prezidējošā valsts Eiropas Savienības Padomē aicināja ministrus padziļināti apspriest divas tēmas: augstas kvalitātes, atvērtas, uzticamas un vienlīdzīgas akadēmiskās publicēšanās iespēju stiprināšana un pētniecības datu maksimālas izmantošanas sekmēšana.

Zviedrijas prezidentūras prioritāte pētniecībā ir atvērtā zinātne, kas iekļauj atvērtās piekļuves zinātniskās publicēšanās jautājumus, pētniecības infrastruktūru atvērtību, pētniecības datu pārvaldību un izmantošanas veicināšanu, kā arī plašāku nozaru un sabiedrības iesaisti pētniecībā.

Izglītības un zinātnes ministre A. Čakša pauda atbalstu atvērtās zinātnes ieviešanai un uzsvēra, ka Latvijā tā norit sekmīgi, sniedzot labumu gan pētniekiem, gan sabiedrībai. Latvija ir apstiprinājusi ["Latvijas atvērtās zinātnes stratēģiju 2021. - 2027. gadam"](#). Tās mērķis ir nodrošināt sabiedrībai, pētniekiem, uzņēmumiem, politikas veidotājiem un citām mērķa grupām brīvi pieejamu zinātnisko informāciju (tostarp zinātniskās publikācijas un pētniecības datus) un veicināt padziļinātu sabiedrības iesaisti pētniecības procesos. Latvija atvērtās zinātnes stratēģijā ir paredzējusi vismaz 22 miljonus eiro investīcijas zinātnes datu pārvaldībai, glabāšanai un digitālajai pārejai.

Ministre arī akcentēja, ka atvērtā zinātne papildina pētniecības izcilību, tādēļ Latvija atbalsta pētniecības izvērtējuma reformu, kas piešķirtu lielāku vērtību atvērtās zinātnes praktiskai ieviešanai, paredzot ietvert atklātās zinātnes komponenti nākamajā zinātnisko institūciju starptautiskajā novērtējumā, kam jānotiek 2025. gadā.

Jautājumā par pētniecības datiem Latvija uzsvēra, ka tiem jābūt atrodamiem, pieejamiem un atkārtoti izmantojamiem, tomēr visu nozaru datu atkārtotas izmantojamības potenciāls nav vienāds. Svarīgi būtu fokusēties uz augstāku ietekmi sabiedrībā un ekonomikā, piemēram, veselības un atjaunojamās enerģijas jomā.

Saskaņā ar Latvijas atvērtās zinātnes stratēģiju 2021. -2027. gadam visām publikācijām, kas tapušas valsts finansēto pētniecības programmu ietvaros, jābūt atklāti pieejamām bez embargo perioda no šī gada 1. janvāra. Pētnieki projekta izmaksās var iekļaut maksu par rakstu apstrādi vai padarīt publikācijas pieejamas, izmantojot institucionālos repozitorijus. Tajā pašā laikā jāievēro princips “pēc iespējas atvērti un pēc vajadzības slēgti”, lai pasargātu komerciālās un iedzīvotāju leģitīmās intereses (piemēram, veselības dati), un lietotājiem jāsniedz konsultācijas par likumīgiem veidiem, kā piekļūt pētniecības datiem un publikācijām.

Foto: Josefine Stenersen

<https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/izglitibas-un-zinatnes-ministre-anda-caksa-piedalas-eiropas-savienibas-petniecibas-ministru-sanaksme-stokholma>